

КОРПОРАТИВЕН МЕЃУНАРОДЕН СЛАВЈАНСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
"Г.Р.Державин" - Свети Николе - Р.Македонија

ЗБОРНИК

на научни трудови

**ЧЕТВРТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА**

«МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК - ЗАПАД»
(КУЛТУРА, СЛАВЈАНСТВО И ЕКОНОМИЈА)

СВЕТИ НИКОЛЕ, Р.МАКЕДОНИЈА - ТАМБОВ, РУСКА ФЕДЕРАЦИЈА
- 2013 -

Организационен одбор:

претседател: Јордан Ѓорчев - Р. Македонија
заменик претседател: Владислав М. Јурјев - Русија
член: Бранимир Чович - Босна и Херцеговина
член: Здравко Гаргаров - Бугарија
член: Душан Николовски - Р. Македонија
член: Нина Коваљ - Русија
член: Лариса Чович - Србија
член: Борче Серафимовски - Р. Македонија

Уредувачки одбор:

доц. д-р. Јордан Михајловски - Р. Македонија
проф.д-р Наталија Сафонова - Русија
проф.д-р Стојан Пржовски - Р. Македонија

Технички секретар на конференцијата: Сања Стојанова

Компјутерска обработка и дизајн: Бојан Спасев

Адреса на комисијата: ул.Маршал Тито 77, Свети Николе, Р.Македонија

Контакт телефон: 00389 (0)32 440 330

Организациониот одбор им се заблагодарува на сите учесници за соработката!

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

082

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (4 ; 2013 ; Свети Николе)

Меѓународен дијалог : исток-запад : (култура, славјанство и економија) : зборник на научни трудови / Четврта меѓународна научна конференција ; [уредувачки одбор Јордан Михајловски, Наталија Сафонова, Стојан Пржовски]. - Свети Николе : Меѓународен центар за славјанска просвета, 2013. - 724 стр. : илустр. ; 25 см

Текст на повеќе јазици. - Библиографија кон одделни трудови

ISBN 978-608-4689-04-1

а) Меѓународна научна конференција (4 ; 2013 ; Свети Николе)

COBISS.MK-ID 93694474

Напомена:

Организациониот одбор на Четвртата меѓународна научна конференција «МЕЃУНАРОДЕН ДИЈАЛОГ: ИСТОК-ЗАПАД» не одговара за можните повреди на авторските права на научните трудови објавени во зборникот. Целосната одговорност за оригиналноста, автентичноста и лекторирањето на научните трудови објавени во зборникот е на самите автори на трудовите.

Ј.Јованов,

316.723-021.463

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Филолошки факултет, jane.jovanov@ugd.edu.mk

К. Голаков,

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Филолошки факултет, kostadin.golakov@ugd.edu.mk

Д. Маролова

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Филолошки факултет, darinka.marolova@ugd.edu.mk

РАЗВОЈ НА МЕЃУКУЛТУРНАТА КОМУНИКАЦИЈА КАКО НАУКА

Приказот и изучувањето на национално-маркираните јазични единици - вербализатори на јазичната свест - е возможно само при двојна контрастивна анализа или опис на јазиците и културите, т.е. во рамките на теоријата на меѓукултурната комуникација (МКО).

Појавата на меѓукултурната комуникација како предмет на научно истражување било условено од определени историски и општествени фактори. Неопходноста од брза и ефективна комуникација со државите-сојузници, како и силниот емиграциски бран после Втората светска војна, ги принудиле САД да го отворат во 1946 година Институтот за Служба во странство (U.S. Foreign Service Institute), кој, меѓу другото, имал задача да подготви специјалисти за комуникација со претставниците од другите култури. На чело на Институтот се наоѓал Едвард Хол, кој во делото „Culture as Communication“, напишано заедно со Д. Трагер во 1954, за прв пат го употребиле терминот „меѓукултурна комуникација“.

Успешниот развој на меѓукултурната комуникација како самостојна дисциплина бил определен и од богатиот научен фундамент од претходните антрополошки истражувања во средината на XX век во САД, кои ги имале на централно место врските меѓу јазикот и културата, како и личноста и културата. Заемниот однос меѓу јазикот, културата и мислењето и до ден денес имаат огромно влијание преку хипотезата за лингвистичката релативност од Едвард Сепир и Бенџамин Ли Ворф. Во оваа хипотеза се прави обид да се објаснат односите меѓу, како што тогаш се чинело, на автономните појави - јазикот и мислењето, но истовремено се излагаат причините за појава и неразбирање при комуникацијата меѓу претставниците од различни јазици и култури. Едвард Сепир и Бенџамин Ворф сметале дека учесниците кои учествуваат во меѓукултурната комуникација имаат различни претстави за светот, условени од структурните разлики во јазичните системи, па, соодветно, за време на комуникацијата е возможна појава на случаи на неразбирање.

Изучувањето на јазикот, културата и животот на племињата на американските Индијанци го дало потребниот материјал врз основа на кој се појавила несамохипотезата за лингвистичката релативност, туку и се создале такви правци, како компаративната етнографија и етнопсихологија, благодарение на напорите на основачот на школата на „историската етнологија“ Ф. Боас, а исто така и на неговите ученици и следбеници. Меѓу постулатите на Ф. Боас, кои станале основа за антрополошките крос-културни истражувања, ќе го забележиме следново:

1. холизам - изучување на културата како едно цело, а не комплекс од различни факти;
2. плурализам - секоја култура има свој сопствен, уникатен развоен пат;

3. еволуционизам - секоја култура се наоѓа во постојано движење и нејзината современа состојба може да биде разбрана само тргнувајќи од нејзиниот историски развој;

4. партикуларизам - невозможност за примена на една теорија и шема при изучувањето на различни племиња и народи;

5. социјален детерминизам - условеност на јазикот, знаењата, верувањата, емоциите во општествениот живот на народот.

Новаторските идеи на Ф. Боас нашле свој континуитет во делата на А. Кардинер, Р. Бенедикт и Маргарет Мид. Маргарет Мид ги фокусира своите научни интереси на изучување на различностите и културниот карактер на етносот и неговата свест. Под „општествена свест на етносот“ се подразбира севкупноста на психички законитости кои се условени од посебните норми, вредности за таа култура, рефлектирани во традициите и особеностите на вербалното и невербалното однесување. Овде ние не можеме, а да не подвлечеме еден важен факт за нас за тоа како научниците од различните страни на Атлантикот приоѓаат кон еден ист заклучок за поврзаноста на културата, јазикот и општествената свест на одредена етничка група.

Парадигматскиот аспект на развојот на меѓукултурната комуникација во САД како одделна научна дисциплина ги вклучува следниве моменти:

- определување на границите на концептуалните примени и создавање на теоретски основи (крајот на 40-те, средината на 50-те години на XX век). Во овој период за прв пат бил формулиран цел круг проблеми кои влегувале во доменот на новата дисциплина.
- прифаќање на разработените теоретски ставови за време на тренинзи, семинари и курсеви за дипломати, бизнисмени, студенти по размена и волонтери од Мировниот Корпус (60-те, 70-те години на XX век). Имено во овој период се појавуваат специјализирани курсеви во колежите, универзитетите, започнува издавањето на специјализирани списанија, се издаваат голем број на наставни помагала за меѓукултурната комуникација. Во исто време се забележува криза на идентификацијата на основниот поим, се појавуваат „глобални“ прашања од типот: „Каква дисциплина е меѓукултурната комуникација? Зошто треба да се изучува? Какви можат да бидат практичните резултати од нејзиното изучување?“
- прецизирање и доработка на концепциите на меѓукултурната комуникација, тргнувајќи од сферите на примена (80-те и 90-те години на XX век). Создавање на комуникативно-ориентирани теории за меѓукултурната комуникација, меѓу кои најзабележливи се концепциите на Вилијам Гудикунст.
- развој на меѓукултурната комуникација како самостојна дисциплина, која има сопствен предмет на истражување и методолошка база (средината на 90-те години на XX век до ден денес). Сепак, некои американски научници ја подвлекуваат меѓудисциплинарноста на меѓукултурната комуникација и доста скептично се однесуваат кон независниот карактер на законитостите, формулирани во рамките на оваа научна парадигма. Денес, како што е точно за студиите по комуникација во целина, меѓукултурната комуникација е вклучена во описот и дефинирањето на специфични случаи повеќе, отколку во развојот на општа теорија.

Користејќи ја парадигмата на Томас Кун, Вилијам Харт ги претставува основните

етапи на развитокот на меѓукултурната комуникација, од стадиумите на одделните предпарадигматски истражувања, па сè до стадиумите на создавање на меѓукултурната комуникација во посебен научен правец, притоа задржувајќи ја соодветноста на секоја етапа со одредена севкупност на настани [Hart, 1996: 20]:

Етапи во развојот на науката од предпарадигматско истражување до наука според Кун	Главни особини во развојот на меѓукултурната комуникација
<ul style="list-style-type: none"> - Воспоставување на концептуална рамка; - Артикулација на проблемот - Собирање факти - Организација на идеите 	<ul style="list-style-type: none"> - 1950-ти: Создавање на поимот и изучување на меѓукултурната комуникација - 1951-1956: Истражувања на Хол во Институтот за служба во странство - 1959: Објавување на „The Silent Language“
<ul style="list-style-type: none"> - Прифаќање на парадигмата - Тестирање на хипотезата - Формулирања - Барања за поголема јасност 	<ul style="list-style-type: none"> - 1960-те: „Декада на примена“ - Тренинг на дипломати, бизнисмени и членови на Мировниот Корпус - 1970-те: „Раѓањето на меѓукултурната комуникација“ - Воведување на специјализирани курсеви по меѓукултурна комуникација - 1970-те: „Проблеми со определбата“
Создавање на теорија	- 1980-те: Делата на Гудикунст и останатите научници за развојот на меѓукултурната комуникација
Создавање на зрела, „нормална“ наука	- Оваа етапа с уште не настапила за меѓукултурната комуникација

Литература:

1. Gudykunst W. B., Kim Y.Y. (1992) Communicating with Strangers: An Approach to Intercultural Communication. - 2nd ed. - N.Y.: McGraw Hill;
2. Sapir E. (1949) The Grammarian and His Language // Selected Writing of Edward Sapir in Language, Culture and Personality, (ed. D.Y. Mandelbaum). - Berkeley: University of California press;
3. Hart B. W. (1996) A Brief History of Intercultural Communication: A Paradigmatic Approach // Materials of the Speech Communication Association Conference. - San Diego
4. Hall E., Trager D. (1954) Culture as Communication. - N.Y.;
5. Hall E. T. (1959) The Silent Language. - Garden City, N.Y.: Anchor Press;
6. Whorf B. L. Language, Thought and Reality (1956) Selected Writings of Benjamin Lee Whorf. (Ed. J. B. Carroll). - Cambridge: Technology press of Massachusetts Institute of Technology;